Az ENCJ nemek közötti egyenlőség érvényesítésére és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó politikája

(Az ENCJ Ügyvezető Testülete 2025. november 13-án fogadta el.)

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 8. cikke értelmében az egyenlőség az Európai Unió egyik alapvető értéke, amely kimondja, hogy az Unió minden tevékenységében arra törekszik, hogy megszüntesse az egyenlőtlenségeket, és előmozdítsa a nők és a férfiak közötti egyenlőséget. 2020-ban az Európai Bizottság elfogadta a COM(2020)152 számú közleményt „Az egyenlőség Uniója: a nemek közötti egyenlőség stratégiája 2020–2025” címmel, amely a Szerződésekben előírtaknak megfelelően a nők és a férfiak közötti egyenlőség előmozdítását az Unió valamennyi tevékenységében megvalósítandó feladattá tette. Az Európai Nemek Közötti Egyenlőség Intézete (EIGE) hangsúlyozza, hogy a nemek közötti szempontok érvényesítése biztosítja, hogy a szakpolitika-él magasabb minőségű és a társadalom számára relevánsabb legyen, mivel a szakpolitikák így hatékonyabban tudnak reagálni valamennyi állampolgár szükségleteire.

A nemileg semleges jogalkotás mellett a nemek közötti szempontok érvényesítését (gender mainstreaming) a nemek közötti egyenlőség elérésére legalkalmasabb megközelítésnek tekintik. A Bizottság ezért kijelentette, hogy erősíteni fogja a nemek közötti szempontok érvényesítését azáltal, hogy a szakpolitikai tervezés minden szakaszába – valamennyi uniós szakpolitikai területen, belső és külső dimenzióban egyaránt – rendszerszerűen beépíti a nemi szempontokat. Projektszinten a Bizottság a nemek közötti szempontok érvényesítését olyan eszköznek tekinti, amely a nemek közötti egyenlőség elérését szolgálja azáltal, hogy a projekt valamennyi fázisában (tervezés, végrehajtás, monitoring és értékelés) érvényesíti a nemi szempontokat.

Az ENCJ folyamatos elkötelezettsége a nemek közötti szempontok érvényesítése és a megkülönböztetés tilalma iránt

Az ENCJ 2004-es megalakulása óta elkötelezett a megkülönböztetésmentesség, a nemek közötti egyenlőség előmozdítása, az esélyegyenlőség és a befogadás mellett. Bár az ENCJ a mai napig még nem fogadott el olyan dokumentumot, amely e fontos szakpolitikai vállalásokat rögzítené, a nemek közötti egyenlőség és a nemek közötti szempontok érvényesítésének elvei és megfontolásai következetesen érvényesültek az ENCJ működésében (belső és külső szinten egyaránt), és ezeket figyelemmel kísérték és értékelték. A nemek közötti

egyenlőségi komponens mindig az ENCJ tevékenységeibe integrált elemként jelent meg. A legfrissebb nemek szerinti megoszlásra vonatkozó adatok (lásd alább) tanúsítják ezt a folyamatos elkötelezettséget.

Az ENCJ nemek szerinti képviselete számokban

Bár az ENCJ Alapszabálya szerint minden ENCJ-tag maga határozza meg, hogy képviselői milyen módon vesznek részt a szövetség tevékenységeiben, a projektcsapatokba történő regisztrációra vonatkozó felhívásokban az ENCJ arra kéri a tagokat és megfigyelőket, hogy szakértőiket úgy delegálják, hogy az ENCJ-tevékenységekben való összesített részvételükben fennmaradjon a nemek közötti egyensúly. Amennyiben egy adott projektcsoportba több tag kijelölésére is van lehetőség, az ENCJ nemek szerint kiegyensúlyozott részvételt kér. Az ENCJ azt is figyelemmel kísérte, hogy a személyes vagy online eseményeken való részvétel tekinthető-e valamelyik nem számára kedvezőbbnek (például az esetleges időbeli korlátok miatt), azonban nem mutatkozott különbség, mivel az online vagy személyes részvétel választása elsősorban a bíró tárgyalásainak időbeosztásához kapcsolódik.

Amikor az Ügyvezető Testületbe vagy az Elnökségbe történő jelölésekre vonatkozó felhívás megjelenik, az ENCJ minden esetben felhívja tagjait a nemek közötti egyenlőség szempontjának figyelembevételére.

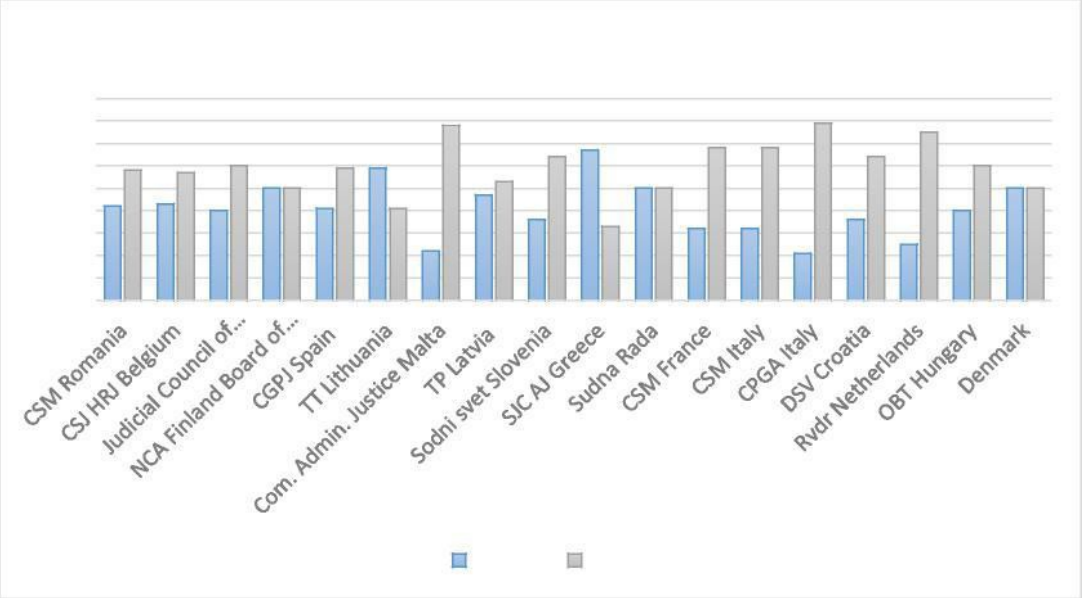
A legfrissebb, nemek szerinti megoszlásra vonatkozó adatok tanúsítják, hogy az ENCJ által a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség ösztönzésére alkalmazott eszköztár működik.

2024-ben az ENCJ rendezvényein összesen 780 résztvevő vett részt, akik közül 445 nő és 335 férfi volt. A 2024. évi Közgyűlést követően az ENCJ Ügyvezető Testülete 3 nőből és 4 férfiból állt, az ENCJ elnöke pedig nő volt.

A 2024–2025. évi ENCJ-tevékenységekben és szervekben való részvétel elemzése (lásd a fenti diagramokat) kiegyensúlyozott képviseletet mutat, ezért az ENCJ továbbra is alkalmazni fogja a jelenlegi eszköztárat, és szorosan nyomon követi a helyzet alakulását.

Az igazságszolgáltatási tanácsokra vonatkozó európai standardokkal összhangban a Tanács tagjainak többségét a bíróknak kell alkotniuk, akiket bíró kollégáik választanak meg. Ennélfogva e tekintetben a nemek közötti egyensúly alakulása nem befolyásolható. Ugyanakkor 2023 eleje óta több ENCJ-tag (Horvátország, Franciaország, Olaszország, Portugália, Románia) összetétele

megújult. Ebből az alkalomból indokoltnak tűnt a nemek szerinti képviselet vizsgálata az igazságszolgáltatási tanácsokon belül. A 2023-ban gyűjtött adatok az alábbi áttekintést adták:

Az adatok azt mutatják, hogy a nemek közötti egyensúly tekintetében az ENCJ tagjai körében eltérő a helyzet. Vannak figyelemre méltó példák, ahol tökéletes nemi egyensúly valósul meg, és az ENCJ-tagok többségében a képviselet viszonylag kiegyensúlyozott; ugyanakkor egyes tanácsok (igazságügyi igazgatási szervek/tanácsok – NCA-k) adatai arra utalnak, hogy az egyensúly nem megfelelő. Az ENCJ 2026 elején új adatgyűjtést végez, amikor több tanács új összetételét megválasztják.

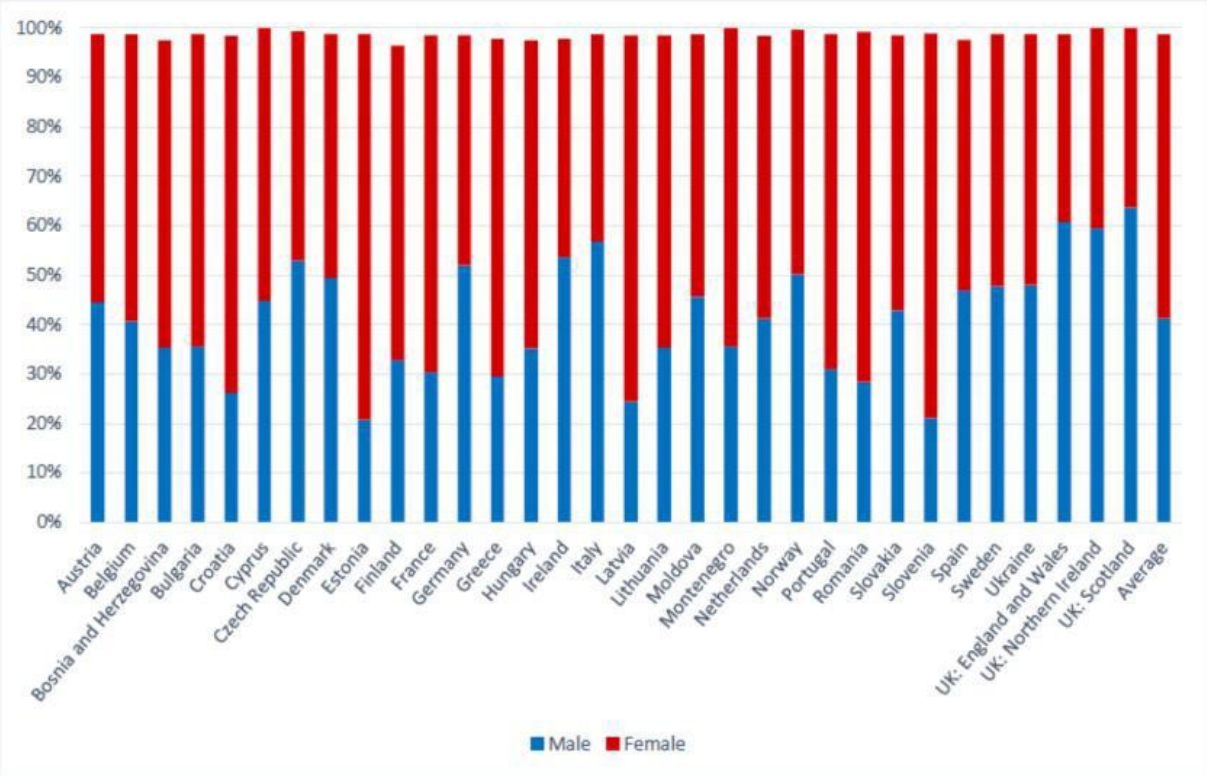
Amikor az ENCJ konferenciákat vagy egyéb rendezvényeket szervez előadói panelekkel, törekszik a nemek szerint kiegyensúlyozott panelek kialakítására. Ugyanez vonatkozik arra is, amikor az ENCJ képviselőket jelöl projektcsapatokba, illetve projektkoordinátorokat nevez ki.

Az ENCJ Kommunikációs Tervével összhangban az ENCJ kommunikációja nemileg semleges és nemileg inkluzív nyelvezetet használ. Ez vonatkozik a formális kommunikációra, az ENCJ honlapján és a közösségi médiában folytatott kommunikációra is. Emellett az ENCJ-jelentések közzététele előtt egy munkatárs nemek közötti egyenlőségi és befogadási szempontból is felülvizsgálja azokat. Amikor a kommunikáció mellett vizuális anyag is megjelenik, annak célja, hogy tisztességes és kiegyensúlyozott nemi és sokszínűségi reprezentációt tükrözzön.

Ezt az elvet akkor is figyelembe veszik, amikor az ENCJ eseményeken történő képviseletére személyeket választanak.

Amikor lehetséges, törekednek arra, hogy az ENCJ eszközeihez kapcsolódó kommunikáció hozzáférhető és akadálymentes formátumokban is elérhető legyen. 2025-ben első alkalommal a „Felmérés az ügyvédek körében a bírák függetlenségéről” akadálymentes formátumban kerül lebonyolításra.

A 2025. évi, a bírók függetlenségéről szóló felmérés keretében külön, nemi szempontú elemzés is készült (lásd az alábbi grafikonon a nemek szerinti részvételt). Az eredmények csekély eltérést mutattak: az összes válasz alapján a női bírók aránya, illetve válaszadási hajlandósága kismértékben magasabb volt. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a felmérés eredményei szerint a függetlenség megítélésében nincs különbség a női és a férfi bírók között.

A nemek közötti szempontok érvényesítéséről és a megkülönböztetés tilalmáról szóló politika célja

A jelen, a nemek közötti szempontok érvényesítéséről és a megkülönböztetés tilalmáról szóló politika elfogadásával az ENCJ megerősíti a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség iránti erős elkötelezettségét és elhivatottságát. Ez a szakpolitikai dokumentum meghatározza azokat a lépéseket és eszközöket, amelyekkel a helyzet nyomon követése, valamint a hálózaton belüli

nemek közötti egyenlőség fenntartása és előmozdítása történik. Ideértve – de nem kizárólagosan – a fent bemutatott intézkedéseket, amelyek már jelenleg is az ENCJ szervezeti kultúrájának részét képezik. A dokumentum célja annak összefoglalása, hogy az ENCJ milyen gyakorlatokat alkalmaz annak érdekében, hogy további lépést tegyen a kedvezőbb nemi egyensúly előmozdítása felé, erőfeszítéseit láthatóbbá és kommunikációját hatékonyabbá tegye, elsődleges célként pedig biztosítsa a nemek egyenlő képviseletét és a megkülönböztetésmentességet.

A fentiek gyakorlati megvalósítása érdekében az ENCJ az alábbi elvek mentén tesz intézkedéseket:

- **Zéró tolerancia a diszkriminációval szemben**

  Cél: A megkülönböztetés semmilyen formáját nem tűrő környezet iránti elköteleződés.
  Intézkedés: Az ENCJ aktívan előmozdítja azt a szervezeti kultúrát, amelyben a diszkrimináció bármely formája elfogadhatatlan, és nincs helye a hálózaton belül. A hálózat lehetőségeihez mérten az ENCJ valamennyi tevékenységében elősegíti a befogadást és a sokszínű képviseletet.

- **Nemek közötti egyenlőség**

  Cél: A nemek közötti egyenlőség iránti közös elkötelezettség erősítése egy igazságosabb és befogadóbb környezet érdekében.
  Intézkedés: Az ENCJ valós változást kíván elérni azáltal, hogy támogatás, együttműködés és nyílt párbeszéd révén – a bírói tanácsokkal és más hasonló szervekkel – előmozdítja és erősíti a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség tudatosítását.

- **Nemileg semleges nyelvezet használata az ENCJ kommunikációjában**

  Cél: A tisztelet és a nemek közötti egyenlőség előmozdítása inkluzív kommunikáció révén.

  Intézkedés: Az ENCJ kommunikációjában továbbra is nemileg semleges és inkluzív nyelvezetet alkalmaz. Továbbra is kerülni fogja azokat a szóhasználatokat, amelyek elfogultnak vagy diszkriminatívnak értelmezhetők. Biztosítja a mindenféle háttérrel és nemmel rendelkező személyek iránti tiszteletet, valamint a hálózat munkájába való befogadó bevonást. Az ENCJ Iroda egyik munkatársa az ENCJ jelentéseit és egyéb

nyilvános dokumentumait a nemi semlegesség szempontjából felülvizsgálja.

- **Nemek szerint kiegyensúlyozott összetétel az ENCJ tevékenységeiben/projektjeiben**

  Cél: Az ENCJ tevékenységeiben való részvétel egyenlő képviseletének előmozdítása.

  Intézkedés: Az ENCJ Alapszabályával összhangban az ENCJ valamennyi tagja maga határozza meg, hogy képviselői miként vesznek részt a szervezet tevékenységeiben. Az ENCJ-tevékenységekbe történő regisztrációra vonatkozó felhívásokban az ENCJ Iroda továbbra is felhívja a figyelmet a nemek közötti egyensúly biztosításának szükségességére az ENCJ-tevékenységekben való összesített részvételben. Amennyiben a munkacsoportban egynél több képviselő részvétele is lehetséges, nemek szerint kiegyensúlyozott részvételt fog kérni.

- **Kiegyensúlyozott részvétel az ENCJ szerveiben**
- **Cél:** A nemek kiegyensúlyozott képviseletének biztosítása a Hálózat irányításában.

  Intézkedés: Az ENCJ szerveit (az Ügyvezető Testületet és az Elnökséget) a tagok saját köreikben választják meg. Amikor az Ügyvezető Testületbe vagy az Elnökségbe történő jelölésekre vonatkozó felhívás megjelenik, az ENCJ felkéri tagjait, hogy a jelölés során vegyék figyelembe a nemek közötti egyenlőség szempontját. Emellett az ENCJ felkéri tagjait és megfigyelőit, hogy az ENCJ Közgyűlésére nemek szerint kiegyensúlyozott delegációt küldjenek.

- **Nemek szerint kiegyensúlyozott panelek az ENCJ rendezvényein**
  Cél: Az ENCJ rendezvényein felszólaló előadók körében az egyenlő képviselet előmozdítása.

  Intézkedés: Amikor az ENCJ konferenciákat szervez előadói panelekkel, törekszik a nemek szerint kiegyensúlyozott panelek kialakítására. Az ENCJ Iroda és az Ügyvezető Testület proaktívan törekszik a nemek szerinti egyenlő képviselet biztosítására, akár belső (az ENCJ közösségén belüli), akár külső előadók összeállításáról van szó.

- **Időszakos értékelés**

Cél: A nemek közötti szempontok érvényesítéséről és a megkülönböztetés tilalmáról szóló politika hatékonyságának és hatásának időszakos értékelése, valamint relevanciájának fejlesztése.

Intézkedés: Az ENCJ évente nyomon követi a nemi egyensúly alakulását a hálózat munkájában. Az ENCJ 3–5 évente (mivel a tanácsok megbízatásának átlagos időtartama 4 év) monitorozza a nemi egyensúly helyzetét a nemzeti igazságügyi tanácsok szintjén is.

A hatékonyság nyomon követése és a politika frissítése

Annak érdekében, hogy ez a politika aktuális és naprakész maradjon, az ENCJ továbbra is figyelemmel kíséri a helyzetet, és szükség esetén módosítja a meghatározott intézkedések listáját. Első lépésként az ENCJ az éves monitoring keretében elemzi a nemi egyensúly helyzetét. Második lépésként az eredmények alapján az ENCJ Ügyvezető Testülete felülvizsgálja és megvitatja a helyzetet, majd dönt arról, hogy a felsorolt intézkedések közül szükséges-e egyeseket pontosítani, illetve szükség van-e további intézkedésekre.